

Hämeen maakuntaohjelman palaute

1. Missä olemme nyt?

Kappaleessa on kuvattu maakunnan tilannekuvaa ja erityispiirteitä perusteellisesti liittyen alueen väestökehitykseen, ilmastonmuutokseen ja ympäristöön, saavutettavuuteen, työmarkkinoihin ja osaamiseen sekä hyvinvointiin. Myös alueen elinkeinoelämää, kansainvälisyyttä ja kilpailukykyä on tarkasteltu laajasti. Osio antaa lukijalla hyvän ymmärryksen siitä, minkälaisessa toimintaympäristössä tulevaa maakuntaohjelmaa lähdetään toteuttamaan ja minkälaisia haasteita ja mahdollisuuksia maakunnan eri toimijoilla on edessään.

Osiossa on myös kuvattu hyvin tärkeimmät kansainväliset, kansalliset ja maakunnan omat strategiat, jotka liittyvät tulevaan maakuntaohjelmaan ja omalta osaltaan vievät eteenpäin sen tavoitteita. Osion lopussa on annettu myös esimerkkejä edellisen ohjelmakauden onnistumisista.

Kappale on perusteellisesti laadittu. Teksti on pääosin sujuvaa sekä sisällöltään ymmärrettävää. Osio on kuitenkin ehkä hieman pitkä ja turhankin yksityiskohtainen. Myös väliotsikoiden määrää voisi vähentää sisältöjä yhdistelemällä (esim. 1.3). Tämä helpottaisi osion viestin hahmottamista.

2. Minne haluamme mennä?

Kuten tekstissä todetaan, neljän vaihtoehtoisen skenaarion laadinta on vielä luonnosvaiheessa, mikä hankaloittaa niiden perusteellista kommentointia. Lyhyt perustelu skenaariotyön muuttujien valinnoista olisi paikallaan. Myös skenaariotyön prosessin ja työvaiheiden lyhyt esittely olisi mielenkiintoista kuulla etenkin, jos skenaariot ovat näin vahvasti ohjelmassa esillä. Skenaarioiden hieman vahvempi linkittäminen ohjelman sisältöihin olisi lisäksi paikallaan. Yleisesti osio tällä hetkellä hieman keskeneräisen oloinen ja vaikeasti sisäistettävä suhteessa muuhun ohjelmaan. Tämä toki ymmärrettävää, sillä kuten tekstissä todettu, skenaariot ovat vielä luonnosvaiheessa.

3. Mitkä askeleet otamme 2022–2025

3.1. Kestävän kasvun TKI

Kappaleessa luonnonvarojen kestävä käyttö ja kiertotalous nähdään merkittävä mahdollisuutena, joihin liittyen maakunnasta löytyy myös osaamista. Muita painopisteitä ovat kestävä ruokajärjestelmä, digitalisaatio ja robotiikka sekä älykäs muotoilu. Tavoitteita ja valintoja korostetaan edistettävän eri toimijoiden välinen yhteistyön ja kumppanuuksien kautta. Nämä ovat kaikki tärkeitä ja perusteltuja valintoja.

Painopisteessä on tehty hieman selkeämmin valintaa mukaan otettavien tavoitteiden osalta kuin esimerkiksi kahdessa muussa painopisteessä. Tämä on selkeästi osion vahvuus ja parantaa loogisen kokonaiskuvan muodostumista.

3.2. Kestävän kasvun osaaminen, työllisyys ja osallisuus

Painopisteen alussa on tunnistettu neljä suomalaista työelämää muuttavaa murrosta (ilmasto, väestörakenne, teknologia sekä ajattelu- ja toimintatapojen muuttuminen), jotka lukija ymmärtää toimivan painopisteen läpileikkaavina teemoina. Murrokset voisivat näkyä näin ollen vahvemmin painopisteen sisällössä ja tavoitteissa.

Kappaleessa osallisuus ja osaaminen kytketään ennen kaikkea elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden edellytysten parantamiseen. Näiden teemojen merkitystä voisi mahdollisesti pohtia laajemmin myös yksilön sekä ihmisten hyvinvoinnin näkökulmasta.

3.3. Kestävän kasvun infra

Infrastruktuurin ja saavuttavuuden korostaminen on luontevaa maakunnan sijainnin ja suuren työmatkaliikkuvuuden vuoksi. Myös kasvukäytäväajattelu aluekehityksen painopisteenä on perusteltu nosto. Yleisesti kappaleessa tuodaan esille paljon eri tavoitteita, jotka on helppo tunnistaa tärkeiksi kehittämisteemoiksi maakunnan tulevaisuuden kannalta. Erityisesti uusiutuvaan energiaan siirtyminen ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien kehittäminen ovat keskeisiä ja hyvin perusteltuja tavoitteita. Toisaalta kappaleen kehityskohteena voisi mainita saman kuin useassa muussakin ohjelman osiossa: asioita voisi harkita kerrottavan hieman tiivistetympin, napakammin ja jäsennellympin. Nyt tärkeät asiat hieman hukkuvat tekstiin, eivätkä ehkä nouse esille toivotulla tavalla. Myös otsikoiden määrää ja muotoilua voisi mahdollisesti hioa vastaamaan entistä paremmin niiden alla olevaa sisältöä.

4. Miten valitut askeleet toteutetaan?

Osiossa on tuotu selkeästi esille, että ohjelmaa toteutetaan sen tavoitteita tukevien hankkeiden kautta. Hankkeiden toteuttamisen mahdollistavat rahoituslähteet on kuvattu kattavasti. Myös kumppanuuksien, verkostojen ja toimijoiden merkitys nostetaan esille.

Rahoitusvälineiden esittelyä voisi harkita toteutettavan esim. taulukon tai kuvan muodossa. Tämä saattaisi helpottaa kokonaisuuden hahmottamista.

5. Miten tehdyt askeleet vaikuttavat?

Maakuntaohjelmassa on tunnistettu tärkeimmät suunnitelmat ja ohjelmat, jotka ohjaavat myös ympäristövaikutusten huomioimista osana suunnittelua. Hämeen ympäristön nykytilan kuvaus on laadittu hyvin, mutta jää ohjelmasta irralliseksi.

Hämeen maakuntaohjelmaluonnos pitää sisällään vaikutusten arvioinnin, jossa maakuntaohjelman vaikutuksia on arvioitu SOVA-laissa määriteltyihin teemoihin. Vaikutusten arvioinnin yhteenveto on esitetty taulukossa 1. Taulukkoon koottu arviointi auttaa paitsi hahmottamaan maakuntaohjelman kokonaisvaikutuksia, myös ohjelman kokonaisvaikuttavuutta. Toisaalta taulukosta puuttuu käytetty arviointiasteikko, mitä ilman taulukon luettavuus ja informaatioarvo jää puutteelliseksi.

Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu mahdollisia kielteisiä vaikutuksia, mutta arvioinnissa ei ole esitetty toimenpiteitä kielteisten vaikutusten lieventämiseksi tai huomioimiseksi. Arvioinnissa on jäänyt

vähäiselle painoarvolle myös kärkien/tavoitekokonaisuuksien keskinäinen vertailu ja mahdollisten ristiriitaisten vaikutusten tunnistaminen. Myöskään ohjelman toteutumiseen ja sitä kautta vaikutusten toteutumiseen liittyviä epävarmuuksia ei ole arvioinnissa tuotu esille.

6. Miten seuraamme valintojemme toteutumista?

Kappaleessa kuvataan, että maakuntaohjelman sisältöä ja tavoitteita on tarkoitus seurata monin eri välinein. Osioista jää kuitenkin kaipaamaan konkreettisia esimerkkejä, miten seurantaa tehdään tai mitkä ovat seurattavia indikaattoreita. Osio herätti myös joitain kysymyksiä, esim. mitä ovat Hämeen liiton tiedolla johtamisen periaatteet, miten seurantaa tehdään yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja keitä he ovat, mitä ovat seurannassa hyödynnettävät tietolähteet ja millä indikaattoreilla mainittuja ilmiöitä seurataan.

Anna meille halutessasi vielä yleistä palautetta maakuntaohjelmasta ja prosessista.

Ohjelma on tehty perusteellisesti. Teksti on pääsääntöisesti sujuvaa ja asiasisällöt ovat ymmärrettäviä. Ohjelmassa saattaisi olla kuitenkin hieman tiivistämisen varaa, sillä nyt se on melko pitkä ja paikoin asiat ovat liiankin perusteellisesti kuvattuja. Ohjelmassa on myös valtava määrä väliotsikoita, mikä hankaloittaa sisällön hahmottamista sekä saattaa joillekin ”hukuttaa” ohjelman keskeisen viestin ja keskeisimmät painopisteet. Visualisoinnit tai erilaiset kuvat voisivat myös hieman elävöittää ohjelmaa. Kokonaisuutena kuitenkin hyvä ohjelma tulossa, mutta tässä vaiheessa jää joidenkin osioiden osalta hieman keskeneräinen vaikutelma.